

applaus begroet. Soejono bedankte voor die ontvangst. 'Spr. is zich bewust', aldus de notulen, 'dat hij een grote verantwoordelijkheid op zich heeft genomen, ook tegenover het Indonesische volk. Hij twijfelt niet aan een vruchtdragende samenwerking in het kabinet en hij verzekert, dat op zijn hartelijke medewerking kan worden gerekend.' Weer klonk applaus.¹

Al die hartelijkheid over en weer was ietwat misleidend. Los van het feit dat Gerbrandy een Mohammedaan als Soejono niet als in alle opzichten gelijkwaardig zag², trad spoedig een tegenstelling aan de dag die het aan Soejono duidelijk maakte dat hij na de oorlog met in politiek opzicht vrijwel lege handen naar Indië zou terugkeren.

De 7 december-toespraak

Toen van Mook op weg naar Londen de Verenigde Staten passeerde, was hem opnieuw gebleken dat de Amerikaanse publieke opinie in meerderheid van mening was dat koloniale regimes als het Nederlandse in Nederlands-Indië, het Britse in Brits-Indië en het Franse in Frans-Indo-China uit de tijd waren. Zo werd ook (wij komen daar in dit hoofdstuk nog op terug) in Amerikaanse regeringskringen gedacht. De inlichtingen welke hij over dit alles kreeg van Slotemaker, de directeur van het *Netherlands Information Bureau*, en van de Nederlandse gezant (na mei '42 ambassadeur) in Washington, dr. A. Loudon, waren gelijkkluidend. Anderzijds leek vast te staan dat het hoofdzakelijk Amerikaanse strijdkrachten zouden zijn die de Japanners uit het grootste deel van Indië zouden moeten verdrijven, immers: Java, Borneo en de gehele Grote Oost behoorden tot de door MacArthur gecommandeerde *South-West Pacific Area* (zie kaart VI op de pag's 80-81). Bestond dan niet het gevaar dat de Verenigde Staten zich van die taak zouden distantiëren, als de Nederlandse regering niet duidelijk maakte dat zij na de oorlog wijzigingen van reële betekenis wilde aanbrengen in de verhouding tussen Nederland en Nederlands-Indië? Vooral viel hierbij te bedenken (van Mook had er in zijn telegram aan Gerbrandy al op gezinspeeld) dat de Amerikaanse regering aan de Philippijnen de onafhankelijkheid had beloofd.

¹ A.v., 10 juni 1942. ² Zowel tegen Kerstens als tegen van Mook heeft Gerbrandy, die zich graag drastisch uitdrukte, zich laten ontvallen dat 'alle Muzelmannen brandhout voor de hel' waren. (Kerstens, 18 okt. 1955, van Mook, 8 nov. 1961)